

Marta KACZMARCZYK

EMIGRACYJNE KOLEJE LOSU I MYŚLI
Międzynarodowa konferencja naukowa „Kultura literacka
emigracji rosyjskiej, ukraińskiej i białoruskiej XX wieku.
Konteksty–recepca–estetyka”
KUL, Lublin, 13-15 X 2011

W dniach 13-15 października 2011 roku w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa zatytułowana „Kultura literacka emigracji rosyjskiej, ukraińskiej i białoruskiej XX wieku. Konteksty. Recepca. Estetyka”, którą zorganizowały Katedra Literatury Rosyjskiej oraz Katedra Literatury Ukraińskiej Instytutu Filologii Słowiańskiej KUL.

Organizatorzy konferencji zgromadzili na niezwykle interesujących obradach przedstawicieli ośrodków naukowych z Polski i z zagranicy. Do Lublina przybyli goście między innymi z Rosji (z Petersburga i Niżnego Nowogrodu) oraz z Ukrainy (z Kijowa i Czerniowców).

Konferencję otworzyła prof. Anna Woźniak z KUL, która przywitała wszystkich obecnych, dziękując za przyjęcie zaproszenia i przybycie do Lublina, a następnie zwróciła się do dziekana Wydziału Nauk Humanistycznych prof. Krzysztofa Nareckiego o wygłoszenie słowa wstępnego i uroczyste rozpoczęcie konferencji. W swoim wystąpieniu wyraził on zadowolenie z inicjatywy zorganizowania konferencji, której celem jest pochylenie się nad ważną problematyką literackiej kultury emigracji rosyjskiej, ukraińskiej i białoruskiej. Ponadto zauważył, że problem

emigracji dotyczył i nadal dotyczy również innych literatur narodowych. Jako filolog klasyczny, dodał, że emigracja oraz literatura emigracyjna stanowią zjawiska obecne również w kontekście rozważań nad literaturą antyczną. Dziekan uroczystie otworzył sesję, zachęcając uczestników do aktywnego udziału w obradach, wymiany poglądów i opinii.

Obradom plenarnym przewodniczył prof. Jan Orłowski z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, a wystąpienia prelegentów poświęcone były ukazaniu różnych obliczy emigracji. Referaty wygłosili: prof. Lucjan Suchanek z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Oświęcimiu („Filozofia polityczna Aleksandra Sołżenicyna”), prof. Bronisław Kodzis z Uniwersytetu Opolskiego („Dramaturgija «pierwoj wołny» russkoj emigracji w sowriemiennom literaturowiedienii” [„Dramaturgia pierwszej fali emigracji rosyjskiej we współczesnym literaturoznawstwie”]), prof. Stefania Andrusiw z KUL („Hołowni naratywy w dyskursywnomu łańdżafti ukrajinśkoji emihracijnnoji literatury XX stolittia” [„Główne narratywy w dyskursywnym krajobrazie XX-wiecznej ukraińskiej literatury emigracyjnej”]) i prof. Halina Twaranowicz z Uniwersytetu w Białymstoku („Biełaruskaja emihracijnaja litaratura:

krytyczna-litaturoroznawczają recepcyjną” [„Białoruska literatura emigracyjna: recepcja krytyczno-literaturoznawcza”).

Po krótkiej przerwie kontynuowano obrady – kolejne referaty poświęcone zostały myśli religijno-filozoficznej oraz emigracyjnej kulturze muzycznej. Tej części konferencji przewodniczyła prof. Wiktoria Zacharowa z Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego w Niżnym Nowogrodzie. Uczestnicy mieli okazję zagłębić się w tematykę rozważań podejmowanych w wystąpieniach: prof. Marii Cymborskiej-Leboda z UMCS („Ob odnoj emigracionnoj statje Lwa Karsawina (*K uczeniju licznosti*)” [„O pewnym artykule emigracyjnym Lwa Karsawina (*K uczeniju licznosti*)”), prof. Danuty Szymonik z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach („Fiodora Stieputa *Wstriezi i razmyszlienija*” [„Fiodora Stieputa «Spotkania i rozważania»”), prof. Joanny Mianowskiej z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy („...gniewien kak Groznyj, razumien kak Galickij i tragiczen kak Boris...» Fiodor Szalapin w wspomnaniach Konstantina Korowina” [„...gniewny jak Groźny, mądry jak Halicki i tragiczny jak Borys...» Fiodor Szalapin we wspomnieniach Konstantina Korowina”) oraz prof. Małgorzaty Mateckiej z KUL („Koncepcja sztuki w emigracyjnym piarstwie Sergiusza Rachmaninowa”). Tematyka i problematyka zaprezentowanych wystąpień była niezwykle bogata i różnorodna, skoncentrowana wokół problemów, nazwisk i zjawisk literackich charakteryzujących rosyjską literaturę emigracyjną.

Obrady popołudniowe, którym przewodniczyła profesor Cymborska-Leboda, dotyczyły estetyki i recepcji literatury emigracyjnej. Wysłuchano między innymi wystąpienie prof. Jana Orłowskiego („Wadim Andriejew – zapomniany rosyjski poeta emigracyjny”), prof. Wiktorii Zacharowej („Ontologiczeskij status motiwa tiszyny w emigrantskoj prozie Iwana Bunina” [„On-

tologiczny status motywu ciszy w emigracyjnej prozie Iwana Bunina”), dr Elżbiety Banasiuk z Uniwersytetu Warszawskiego („Koleje losu a wybór strategii pisarskich. Trzy drogi – trzy strategie: Nina Bierbirowa, Zinaida Szachowskaja, Irène Némirovsky”) oraz dr Lilianny Kality z Uniwersytetu Gdańskiego („«Melancholia generosa» w prozie Marka Ałdanowa”). Tę część konferencji zakończyła dyskusja, w której podsumowano rozważania prelegentów i omówiono podjęte dotychczas zagadnienia.

W drugim dniu konferencji prace podzielono na dwie sekcje, zatytułowane: „Emigracja i problemy identyfikacji. Krytyka i publicystyka literacka” oraz „Kultura literacka emigracji ukraińskiej”.

W pierwszej sekcji obrady poprowadzili prof. Joanna Mianowska oraz prof. Aleksiej Lubomudrow z Domu Puszkowskiego w Sankt Petersburgu, a referaty przedstawili: prof. Anna Woźniak („Kakaja kritika? Litieraturnyje razmyszlienija Zinaidy Gippius” [„Jaka krytyka? Rozważania literackie Zinaidy Gippius”), profesor Lubomudrow („Nadieźda Gorodeckaja: ot bielletristiki k bogosłowiju” [„Nadieźda Gorodeckaja: od beletrystyki ku teologii”), dr Monika Grygiel z KUL („Nabokov i krytycy – relacje, oceny dawne i współczesne”), dr Monika Sidor z KUL („Prawda i chudożestwiennost’. Rassuźdienija Aleksandra Sołżenicyna o proizwiedienijach russkich emigrantow” [„Prawda i sztuka. Rozważania Aleksandra Sołżenicyna o twórczości emigrantów rosyjskich”), dr Aleksy Kucy z UMCS („Ideał pastyria w nrawstwiennobogosłowskich izyskanijach archimandrita Kipriana (Kierna)” [„Ideał pasterza w moralno-teologicznych rozważaniach archimandryty Kipriana (Kierna)”) oraz dr Agnieszka Lenart z KUL („Świat w lustrze. O *Pis-mie Leonarda Diny Rubinej*)”).

Pracami sekcji „Kultura literacka emigracji ukraińskiej” kierowała prof. Stefania Andrusiw. Referaty zaprezentowali między

innymi dr Natalia Kołesniczenko-Bratuń z Ukraińskiej Akademii Dyplomatycznej w Kijowie („Typologia arealiw zarubiznoho ukrajinstwa: literaturnyj aspekt” [„Typologia ukraińskości emigracyjnej: aspekt literacki”]) i dr Oksana Iwasiuk z uniwersytetu w Czerniowcach („Stanowлення ukrajinskoho emihracijnoho literaturoznawstwa u miżwojennij period” [„Stanowienie emigracyjnego literaturoznawstwa ukraińskiego w okresie międzywojennym”]), dr Marta Kaczmarczyk z KUL („Emigracyjne losy rodu Kosaczów”). Każdy z wygłoszonych referatów był omawiany i inspirował dyskusję. Po krótkiej przerwie kontynuowano prace w kręgu tej samej tematyki. Wystąpili pracownicy KUL: dr Mirosława Kawecka („Motywy baśniowe w twórczości Emmy Andijewskiej”), dr Albert Nowacki („Mykoła Chwyłowy w świetle publicystyki emigracyjnej”) oraz mgr Edyta Moskowicz („Feminizm w amerykańsko-ukraińskim wydaniu: doświadczenie Marty Bohaczewskiej-Chomjak”).

Zwieńczeniem drugiego dnia obrad był wspólny wyjazd uczestników konferencji do Kazimierza Dolnego. Spacerując ulicami Kazimierza, uczestnicy konferencji

dzielili się wrażeniami, wymieniali poglądy. Po krótkim spacerze udano się na uroczystą kolację, która odbyła się w Domu Pracy Twórczej KUL. Również w trakcie tego spotkania nie zabrakło czasu na dalszą wymianę myśli.

Konferencja zakończyła się dnia następnego, w sobotę. Sesję zatytułowaną „Pismo «trzeciej fali» emigracji rosyjskiej” poprowadziła i podsumowała profesor Woźniak. Wysłuchano wystąpień między innymi: prof. Joanny Tarkowskiej z UMCS („Metaforyka podróży i schronienia w utworze *Priliw* Josifa Brodskiego”), mgr Anny Jawdosiuk z UMCS („Natalia Gorbaniewska i *Kontynent* Władimira Maksimowa”) oraz mgr Katarzyny Babkiewicz z KUL („Wasilija Aksionowa refleksje o sztuce”). Następnie odbyła się dyskusja, w trakcie której uczestnicy zmięrzali do podsumowania i oceny całości rozważań podjętych w ciągu trzydniowych obrad. Na zakończenie wszyscy obecni udali się na spacer po Lublinie, kierując się w stronę Zamku Lubelskiego i znajdującej się na jego terenie Kaplicy Św. Trójcy, której zwiedzanie stanowiło ostatni punkt przygotowanego przez organizatorów programu konferencji.